

SÍMILE

--- Butlletí del COBDCV // 2º Època // ISSN 2171-6293 ---

La biblioteca escolar com a recurs per a l'adquisició de la competència

Paraules clau: Alfredo Blasco Vañó, biblioteca escolar, competència digital, competència informacional, TIC, educació

És evident que l'aparició de les Tecnologies de la Informació i Comunicació (TIC) han produït un bon grapat d'avantatges; no obstant això, també han generat un augment de les desigualtats socials, creant rics i pobres en informació. Cal pensar que tota la ciutadania no té ni les mateixes habilitats ni les mateixes possibilitats per accedir a aquesta tecnologia i gestionar grans volums d'informació per a convertir-la en coneixement. En aquest context, començà a encunyar-se el terme bretxa digital, un reflex de la bretxa social que s'extrapola al món digital i que pot convertir-se en un element d'exclusió que afavoreix les desigualtats socials.

Així, l'aprenentatge de les TIC per a reduir aquesta bretxa digital és necessari. El paper que juga el sistema educatiu en aquest procés és fonamental però, són suficients els recursos de què disposa? No oblidem que la biblioteca escolar és un recurs clau per a aquest aprenentatge i se li assigna un paper principal.

Taller sobre ciència-ficció a la Biblioteca de l'IES Orriols de València

La competència informacional en l'educació: El projecte Digcomp

En l'àmbit europeu, el projecte Digcomp defineix els coneixements, habilitats i actituds necessàries que la ciutadania ha de desenvolupar per a enfrontar-se amb seguretat a l'entorn digital, utilitzant un model estandarditzat amb aplicació directa tant en la ciutadania com en l'alumnat. Així, dins la competència digital, s'hi integra la competència informacional, que es defineix com el conjunt d'habilitats per a conèixer les necessitats d'informació, buscar i gestionar-la de manera eficient, avaluar la seua fiabilitat i comunicar-la adequadament.

Actualment, el model educatiu està basat en l'adquisició de competències per part de l'alumnat, com així es reconeix a la legislació educativa. Competències com la digital, fonamental per a disminuir aquesta bretxa entre les noves generacions i preparar-les davant el desafiament que suposa Internet. Parlem d'alfabetització digital i el vinculem a l'aprenentatge de les TIC.

El paper de la biblioteca escolar

La biblioteca escolar s'ha convertit en un espai clau per a l'aprenentatge, tant dels continguts educatius com per a l'adquisició de la competència informacional. Aquest recurs s'integra en tots els centres educatius a disposició de la comunitat educativa, prestant servei a les necessitats de l'alumnat durant la seua etapa d'aprenentatge.

En el *Manifest de la biblioteca escolar*, s'emfatitza la seua missió com a recurs d'aprenentatge per a tota la comunitat educativa que ajuda a desenvolupar un pensament crític davant la informació, optimitzant la seua utilització independentment del suport en què es trobe, un recurs principal en el desenvolupament de les diferents competències emmarcades dins del currículum educatiu. Per a això, és necessari que

SÍMILE

--- Butlletí del COBDCV // 2º Època // ISSN 2171-6293 ---

docents i bibliotecaris treballen de forma col·laborativa per a millorar les competències bàsiques a través de les TIC, adaptant-se als nous suports i mitjans d'accés a la informació.

Què diu la llei?

És a partir de l'any 1990, amb l'entrada de la LOGSE, quan es comença a prendre consciència per l'Administració i apareix per primera vegada la biblioteca escolar en la legislació educativa. Les successives reformes educatives la conceben com un espai obert a tota la comunitat educativa i un recurs per a fomentar totes les competències de l'alumnat, inclosa l'alfabetització digital. A escala autonòmica es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres docents de la Comunitat, cosa que afecta a l'adquisició de la capacitat lectora i amplia també aquest concepte a nous mitjans, com les TIC.

Amb tot, la biblioteca escolar esdevé un canal a través del qual es poden integrar en els centres educatius les TIC, desenvolupant a més la competència informacional.

I el seu funcionament, està regulat?

A Espanya, no existeix una regulació específica del funcionament i la gestió de les biblioteques escolars, ni en l'àmbit estatal ni en l'autonòmic. Si bé, cal esmentar el *Marc de referència per a les biblioteques escolars* (Ministerio de Educación, 2011) on es fa una proposta de model de gestió, amb les necessitats i condicions per a un òptim funcionament, així com àmbits d'actuació a desenvolupar des de la biblioteca escolar.

Es tracta d'una sèrie de recomanacions i orientacions als membres de la comunitat escolar que no son d'obligat compliment i que la direcció de cada centre decideix sobre la seua implementació.

SÍMILE

--- Butlletí del COBDCV // 2º Època // ISSN 2171-6293 ---

Què passa al nostre voltant?

Celebració del Dia de la Dona a la Biblioteca de l'IES Orriols de València

Si analitzem la legislació en altres països, cal destacar el model francès per la importància donada a la figura professional encarregada de la gestió bibliotecària dels centres escolars, anomenats *centre de documentation et d'information* (CDI).

Ja en el decret del govern francès que defineix el marc de competències del professorat i professionals de l'àmbit educatiu, la figura del professional documentalista s'equipara amb la resta de docents, i s'integra en l'equip pedagògic amb la missió de facilitar l'adquisició de la competència digital i informacional, d'organitzar els recursos del CDI i integrar el centre en el seu entorn educatiu, cultural i professional.

L'adaptació d'aquest model a l'ensenyament es va realitzar de manera progressiva, però des de l'any 1990 els centres educatius disposen d'un CDI, gestionat mitjançant la figura del professorat-documentalista qualificat.

Quina és la nostra realitat?

La situació a Espanya és ben diferent. La figura qualificada de bibliotecari/a és merament testimonial en els centres educatius de tot l'estat i, al País Valencià, tan sols un 4.9% dels centres educatius tant públics com privats, integren personal tècnic especialitzat en la gestió de les seues biblioteques escolars. A més, en el 95.5% dels centres, és el mateix professorat qui s'encarrega de la seua gestió.

SÍMILE

--- Butlletí del COBDCV // 2º Època // ISSN 2171-6293 ---

La Biblioteca de l'IES Orriols l'IES Orriols de València, està gestionada per personal docent (A la foto: Lucía Ruiz)

Els diferents centres per a la formació del professorat no ofereixen la formació necessària en l'àmbit de les biblioteques com a agent d'alfabetització informacional, fet que s'observa al Centre de Formació, Innovació i Recursos per al professorat (CEFIRE).

Si per una banda l'actual legislació defineix el paper de la biblioteca escolar com un recurs fonamental en el procés d'alfabetització informacional, aquesta no dona suport al seu funcionament i gestió, i es fa palesa la mancança de recursos materials i humans per assolir la seua missió alfabetitzadora i deixant entreveure el llarg camí que ens queda per recórrer.

Bibliografia

- IFLA, UNESCO, 1999. *School library manifesto 1999*. Disponible en: <http://bit.ly/319mMdh>
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN, 2011. *Marco de referencia para las bibliotecas escolares*. Madrid: Ministerio de educación. Recuperat de <http://bit.ly/2Myh1TF>
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y FORMACIÓN PROFESIONAL, 2017. *Estadísticas de Bibliotecas escolares del curso 2025/16* [En línea]. Madrid: EDUCAbase. Disponible en: <http://bit.ly/37zJ4do>
- CARRETERO, S., VUORIKARI, R., y PUNIE, Y., 2017. *DigComp 2.1*. Luxembourg: Publication Office of the EU. Disponible en: <http://bit.ly/2l0qkr2>

SÍMILE

--- Butlletí del COBDCV // 2º Època // ISSN 2171-6293 ---

- FRANCIA, 2013. Arrêté du 1er juillet 2013 relatif au référentiel des compétences professionnelles des métiers du professorat et de l'éducation. JORF, 0165, du 18 juillet 2013. Disponible en: <http://bit.ly/2Kxlpj9>
- BLASCO, A., 2019. *Competència informacional a l'alumnat de Formació Professional*. València: UV.
- ESPAÑA, 1990. Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre de 1990, de Ordenación General del Sistema Educativo. BOE, 238, de 04/10/1990. Disponible en: <http://bit.ly/2MVuBAH>

Autor: Alfredo Blasco Vañó. *Format en Biblioteconomia i Documentació, tant com a Diplomant com a Llicenciat i Màster Universitari en Professor d'Educació Secundària, la seua carrera professional ha estat focalitzada en l'àmbit de la gestió de continguts digitals. Actualment es troba immers en la implantació del projecte europeu DIGCOMP que es desenvolupa des de la Generalitat Valenciana com a consultor e-learning.*

E-mail: alblasva@gmail.com